

**НЕОБХОДИМА Е ПО-ГОЛЯМА ГЛАСНОСТ ЗА
ДЕЙНОСТТА НА СТРУКТУРИТЕ ПО МЕСТА,
ЗА ДЕЙНОСТТА НА СИБ КАТО ЦЯЛО**

Куражк®

Списание за социални права и интеграция • Година XXII • Брой 3 • март 2014 г. • Цена 0.50 лв.

АКЦЕНТ

ИМАМ ДУМАТА

**СТЕФКА
РАЧЕВА –**
председател
на РО на СИБ –
Габрово и
координатор
за региона,
член на
УС на СИБ

3 и 14

ЖЕНСКИ СЪДБИ

**КИНА,
ДАНИЕЛА,
ГРУДКА**

27-32

Скулптура
Мариана
Еклесия

РЕАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

4 и 10

ЗА ВАШИТЕ ПРАВА

15 -27

Представяме
**ДОРА
МАНЧЕВА**

36-38

Акцент

Необходима е по-голяма гласност за дейността на структурите по места, за дейността на СИБ като цяло

3 и 14

Добрите вести идват с Кураж

Реализация на социални проекти, празнични събития от цялата страна - *Екатерина Накова*

4 - 13

Справочник

15 - 26

За вашите права

Нашата консултация**Женски съдби**

Слънчева пътека - *Мариана Еклесия*

27 - 29

Животът през погледа на една художничка - *Соня Симеонова*

30

Грудка - 21 век, с. Странско, България
и синът й Иван - *Олга Велева*

31 - 32

Нашите рожденици през март - *УС на СИБ - Пловдив*

32

Каква жена си според месеца, в който си родена

33 - 35

В народните представи пролетта идва...

35

Литературен клуб

Представяме Дора Манчева

36 - 38

За свободното време

39

Кръстословица - *Василка Кирова*

Птица - *Кольо Чалъков*

Празниците, в края на зимата
донесоха много радост,
усмивки и незабравими
мигове с близки хора...
Нека да е още по-усмихната
идващата пролет!

ИМАМ ДУМАТА

СТЕФКА РАЧЕВА –
председател на РО на СИБ –
Габрово и координатор
за региона, член на УС на СИБ

КУРАЖ: Да започнем ли с първите спомени?

- Член съм на СИБ от 1991 година и естествено е спомените ми да са много. Като че ли няма един, който да е наистина ярък.... Не са избледнели обаче бурните дебати на конгреса, на който избрахме г-н Коцев. Имаше много критика към дотогавашното ръководство, имаше и много надежди...Но аз предпочитам по-спокойните дебати. По-разумно е така, по-трезво се разсъждава и всеки може да каже спокойно мнението си, иначе е интересно, но не винаги ефективно. Времената бяха такива – хората бяха изнервени, изпълнени с очаквания за нещата, които искахме, да станат бързо.

К: Оттогава кое е доброто, което се случи, което очаквах всички?

- Доизглади се Уставът на СИБ,

НЕОБХОДИМА Е ПО-ГОЛЯМА ГЛАСНОСТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СТРУКТУРИТЕ ПО МЕСТА, ЗА ДЕЙНОСТТА НА СИБ КАТО ЦЯЛО

организационната работа се подобри и това увеличи броя на нашите членове. При нас, например, имаме 20 дружества, планираме още да създадем дори и в малки селища, които са разпръснати из Балкана. Например Гъбене – то обхваща четири махали и малко трудно се работи там...Трудно е да се намерят и хора за председатели. Това много спъва нашата работа. Причините са комплексни - като че ли няма сърцати хора...

К: Такива като Райчо Лазаров, например. А той дали си е намерил заместник, когото да подготвя да го наследи достойно?

- Предполагам че още не е намерил...

К: Дали проблемът е в това, че на много места нашите председатели не натрупват бързо опит, или има нещо друго?

- Не е важно, че в началото хората нямат опит, ако са ентусиазирани, нещата се канализират и

Продължава на стр. 14

РЕАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

БУРГАС

КРЪСТОСАНОТО СЪФИНАНСИРАНЕ на социалните услуги е иновативен за Европа подход, който подобрява качеството на живот на децата. МТСП ще продължава да подкрепя всички социални инициативи, каза

министърът на труда и социалната политика Хасан Адемов при откриването на два Центъра за настаняване от семеен тип в Бургас. На церемонията присъстваха заместник-министър Лазар Лазаров, изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане Ивайло Иванов и кметът на Бургас Димитър Николов. По думите на министър Адемов Бургас се оформя като социален център, тъй като в областта са разкрити 54 социални услуги.

Двата обекта са реализирани по процедура за безвъзмездна финансова помощ „Да не изоставяме нито едно дете“: Компонент 2 – Разкриване на социални услуги в общността, на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Общината е бенефициент на проекта „Живот в семейна среда – нова възможност за деца и младежи с увреждания в Община Бургас“ на обща стойност 816 576 лева.

Министър Адемов посети и центровете за временно настаняване на бездомни лица в кв. „Акациите“, разкрити миналата година. Всеки от тях е с капацитет по 15 места. Дейности, които се извършват в центровете, са насочени към социално включване на потребителите на социалната услуга чрез съдействие при кандидатстване за общинско жилище, регистрация в Бюрата по труда и намиране на работа, включване в квалификационни и образователни курсове. ■

СВОГЕ

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪРЪТ на труда и социалната политика Лазар Лазаров откри Център за обществена подкрепа в община Своге. На церемонията присъстваха и кметът на общината инж. Жоро Цветков, заместник изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане Янита Манолова и изпълнителният директор на Фонд „Социална закрила“ (ФСЗ) Марина Сарадинова. ▶

Проектът се реализира от Фонд Социална закрила, а финансирането е в размер на близо 21 000 лева. Чрез дейността на Центъра ще се създаде възможност за повишаване качеството на живот на деца и семейства от уязвимите групи и ще се подпомогне тяхната социална интеграция. Капацитетът на Центъра е за 30 ползватели. От услугите на институцията

могат да се възползват деца и семейства в неравносечно социално положение, деца в риск от отпадане и отпаднали от училище, деца-жертви на насилие и такива с физически увреждания. Подкрепа ще получат и одобрени осиновители и кандидати за приемни семейства. ■

Марияна ДОНЧЕВА

2014 ГОДИНА ЗАПОЧНА с ново разширяване на социалните услуги. На 7 февруари заработиха нови три центъра за настаняване от семеен тип /ЦНСТ/ и защитено жилище за 44 деца и младежи с увреждания. Лентата прерязаха социалният министър Хасан Адемов, кметът на общината Минчо Казанджиев и Боряна Войчева-Ненкова, началник-отдел в главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в Министерството на регионалното развитие. Два от ЦНСТ са в жк „Здравец“ и там дойдоха много гости и представители на институциите. Ловчанският митрополит Гавриил прочете молитва за благоденствие.

Сградите са построени и оборудвани по проект от Оператив-

на програма „Регионално развитие“ 2007-2013г. „Осигуряване на ефективна социална инфраструктура, предлагаща услуги за деца в риск в община Ловеч“. Стойността му е 2 512 853 лв. В четирите сгради, които отговарят и на изискванията за достъпност, децата и младежите ще живеят в среда, близка до семейната, ще градят ценностна система, знания и от-

► РЕАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

ношения, които да им помагат за пълноценно интегриране в обществото. Те ще бъдат настанени в тях по друг проект на общината - „Нови възможности за деца и младежи с увреждания в община Ловеч чрез предоставяне на социал-

ни услуги от резидентен тип” по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Вече е назначен и персонал за предоставяне на социалната услуга.

Министър Адемов подари на ЦНСТ-ата и Защитеното жилище икони, а кметът Казанджиев - пано, закупено от него на благотворителен търг на картини, произведени от възпитаници на Социалния учебно-професионален център в с. Овча могила. Кметът се ангажира и да организира екскурзия за децата, по време на която те да гостуват и на Центъра в Овча могила, където се обучават техни връстници с намалена работоспособност.

Министър Адемов посочи, че в лицето на община Ловеч Министерството на труда и социалната политика има сериозен партньор в политиката на държавата за деинституционализацията и подкрепа за децата с увреждания. Този социален профил на община Ловеч ще даде възможност и за реализацията на други проекти, за което винаги ще имат подкрепата на министерството, каза г-н Адемов.

Кметът благодари за успешната работа на екипа и на ловчанлии, които промениха мисленето си. „Жителите на града ни вече приемат хората в неравностойно положение не като нуждаещи се пациенти без принос към обществото, а като хора, които искат премахване на бариерите, за да бъдат пълноправни членове на обществото ни”, каза Казанджиев. Той увери хората, които оттук насетне поемат работата по деинституционализацията, че ще бъде осъществяван стриктен контрол дали със създадената достъпна семейна среда всички те ще съдействат за социалното включване на децата и младежите. Община Ловеч вече предоставя на местната общност 18 социални услуги. ■

МОНТАНА

**Почти 1 от всеки 1000 лв.
в бюджета – за целево
подпомагане на съюзите
на хора с увреждания**

Иван ДИМИТРОВ

С 30 гласа „за“ съветниците приеха бюджета на община Монтана за 2014 г. За първи път тази година в документа, който определя развитието на общината през периода, са включени и средствата от европроекти - 50 000 000 лв. „Това е бюджет на предизвикателството“, заяви кметът Златко Живков и благодари на общинските съветници за отговорната им работа.

И тази година общината продължава практиката за целево подпомагане на младите, инвалидите, възрастните хора. За стипендии на изявени деца са предвидени 530 000 лв, за местните структури на Съюза на глухите 2 400 лв, на Съюза на слепите – 4 800 лв, на дружество „Диабет“ и Съюза на инвалидите - 9 600 лв, на местното туристическо дружество- 5 000 лв.

За безплатни карти за пътуване по градски линии на навършилите 70 години жители на Монтана са отделени 20 000 лв. За подпомагане на погребения на самотни хора останали без роднини - 5 200 лв, за безплатни ковчежи - до 10 000 лева. За общинския медицински център са предвидени 50 000 лв. ■

КАРНОБАТ

ОБЕКТИ, ИЗТРАДЕНИ ПО ПРОЕКТ „КОМПЛЕКС ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЩНОСТТА „НАДЕЖДА“, финансиран по схема за безвъзмездна финансова помощ „Живот в общността“ - Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за пълнолетни лица с умствена изостаналост и Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за възрастни с увреждания - бе открит от Министър Адемов в града. Целевите групи по проекта са 45 лица над 18-годишна възраст с физически увреждания, психични разстройства и умствена изостаналост. Към момента 15 лица ползват услугите в ЦНСТ, а 24 потребители посещават ЦСРИ. За тях се грижи персонал от 19 човека. На церемонията присъстваха областният управител на област Бургас Павел Маринов, кметът на града Георги Димитров и изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане Ивайло Иванов.

„В община Карнобат е изграден успешен модел за предоставяне на социални услуги, като 40 % от този вид подпомагане в област Бургас се реализират в тази община“, съобщи кметът Георги Димитров. Той допълни, че в основата на постигнатите резултати е ефективното сътрудничество между местната власт и държавата. Общата стойност на проектите на общината в тази сфера е над 1.7 млн. лева.

След откриването на двата центъра министър Адемов участва в ►

РЕАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

пресконференция за представяне дейностите на проекта. Той отбеляза, че в област Бургас са разкрити като държавно делегирани дейности общо 48 социални услуги, с общ капацитет 1 413 места. От тях социални услуги в общността са 34, с общ капацитет 732 места. Министър Адемов акцентира и върху успешното изпълнение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, като усвояването на средства по нея е 99%. Той припомни, че България е на първо място по усвояване на финансови ресурси от Европейския социален фонд за периода януари – септември 2013 г.

Община Карнобат е първата, към която са насочени деца, целева група по проект „Детство за всички“. През 2013 г. са изведени 23 деца в разкритите 2 нови ЦНСТ. Услугите функционират от август 2013 г. и са част от дейностите по проекта, свързани с изграждането и предоставянето на социални услуги в общността, в които да бъдат настанени децата с увреждания, напускащи специализираните институции. ■

Даниела АРИЗАНОВА
ПЕРНИК

„ВЕЛИКДЕНСКА ТРАПЕЗА“

Перничанка, която живее и работи в Германия, организира поредна благотворителна кампания за набиране на средства и помощи за нуждаещи се от нейни съграждани. Инициативата си Снежана Мьоклин обяви в социалната мрежа. Тя е посветена на Дома за деца без родители „Радост“ в радомирското село Дрен, както и за възрастни хора в неравностойно положение. Сред партньорите в акцията е и голям хипермаркет в Перник. Желаетелите да помогнат ще могат да оставят даренията си там, както и в още два пункта - в централната част на Перник и в квартал Изток. За улеснение на дарителите е посочено и от какво имат нужда децата от дома в Дрен. За настанените там 26 малчугани на възраст от 7 до 14 години ще се събират книжки, училищни помагала, консервирани храни, лакомства, обувки и др. За възрастните хора могат да се предоставят храни с ясно изписан срок на годност, дрехи, лекарства, домакински електроуреди и други. Предходната благотворителна акция на г-жа Мьоклин с помощта на партньори бе за Коледа. Тогава беше дарен Домът за медико-социални грижи за деца в Перник. ■

ДА НЕ ОСТАВИМ НИТО ЕДНО ДЕТЕ В РИСК

Да приемем децата такива, каквито са, да направим преместването им по-безболезнено. Това беше тема на поредното проведено обучение по проекта „Да не изоставяме нито едно дете“ в Центъра за настаняване от семеен тип в квартал Драгановец. Перник е десетата община, в която Фондация „Лумус“ провежда подобни обучения.

Официално проектът стартира на 1-ви октомври 2013 г., а в момента тече 6-месечният период на подготовка за преместване на децата от специализираните институции в новите услуги. Заедно с Центъра ще бъде открито и Защитено жилище, в което ще се извършват с помощта на специалисти дейности по осигуряване на независим живот на младежи с умствена изостаналост.

Реално услугите ще започнат да функционират от 1-ви април 2014 г. Към момента персоналът на двете услуги преминава през етапи на обучение, поето по проект „Детство за всички“. В Центъра в квартал

Драгановец ще бъдат настанени 12 деца, излизащи от специализирани институции и две деца от общността, каза ръководителят на проекта Аниета Сарафска. За да стане това преместване на децата по-безболезнено, със специалистите се провеждат обучения от представители на Фондация „Лумус“ – британска неправителствена организация, която подкрепя процеса за извеждане на децата от институциите в 6 държави, една от които е България. Необходимо е това преместване да бъде добре организирано, да има емоционална и психическа подготовка, за това

което ще се случи, тъй като много от тези деца дълго време са живели на едно определено място. Те имат там изградени връзки и приятелства, всичко това в един момент трябва да прекъсне и те трябва да са подготвени за това. Такава е и целта на обучението – хората, които ще се грижат за тях да имат знания и практически подходи, обясни ръководителят на обученията от Фондация „Лумус“ Вера Кулешева. ■

Нена БИВОЛАРСКА

ПАЗАРДЖИК

ИЗБЕРЕТЕ БЪЛГАРСКОТО!

С изключително силна мартенска колекция изненада почитателите си пазарджишката фондация на хора с увреждания "Хефест". Познати, нестандартни или определено авангардни - всички изделия радват окото на пазарджиклии, защото са уникати, направени на ръка. Основателката на фондацията Пенка Кацарска се похвали, че тазгодишната мартенска кампания им е потръгнала с много добри новини. Имат поръчка за 2000 бройки от фондация "Лале", както и още няколко заявки на едро от фирми, които научили за организацията от социалните мрежи.

Силната колекция се дължи и на старанието на работещите в скромното ателие, но и на по-атрактивните материали. Русенска художничка дарила на фондацията част от тях, а сега вече те са превърнати в прекрасни пролетни букети. Над 700 лева пък са вложени в ефектни мъниста, допълнителни фигурки, преди. За пръв път "Хефест" представя мартеници, прикрепени на картончета с логото на фондацията. Хората знаят, че купувайки изделие на фондацията, помагат на човек с увреждания да спечели с достойнство пари за насъщния. И получават уникален ръчно изработен сувенир. ■

„РАБОТИЛНИЦА ЗА РОДИТЕЛИ“ В ДЦДУ ДЪГА

В Дневен център за деца с увреждания "Дъга"- Панагюрище бе организирана "Работилница за родители". Заниманията в работилницата бяха разделени на две части – сутрешни и следобедни. Първата част беше посветена на хляба като универсален символ, познат и обичан от всички хора по света. В рамките на няколко часа всички заедно пресяваха брашно, замесваха и разточваха тесто, изрязваха различни фигури (животни, кукли, герои) със специални формички, рисуваха върху равномерно пресято брашно – все занимания, които ангажират, мотивират, развързват ръцете, отварят сърцата и очите и правят участниците по-търпеливи и наблюдателни. На събитие с подобни занимания на тема "Заедно около хляба",

децата от ДЦДУ "Дъга" са присъствали при посещение във вилата на „Челопеч Майнинг“ ЕАД по покана на изпълнителното ръководство на дружеството.

Втората част на "Работилница за родители" беше посветена на изработването на мартеници, с които децата закичиха на 1 март своите роднини, приятели и гости. ■

ПРАЗНИЦИ – В СОПОТ,

Пена БАШЛИЙСКА

Зимата се стопля от многото си красиви и весели празници, които организацията на СИБ в Сопот „Надежда” не пропуска да отбележи, защото те дават възможност да сме заедно и да се повеселим. Разбира се, подобаващо отбелязахме Бабинден, на която акушерката ни Златка бе дарена, имаше награди за баба с най-много правнуци, за най-млада баба и пр. Подаръците бяха осигурени от общината, а имаше и гост оттам – г-жа Ранчева.

Но върхът беше Националният старопланински събор с мотото „Да стоплим сърцата с вино и любов”, организиран от общината. Той е традиционен и всяка година гостите се умножават. Гост на нашия кмет г-н Личев беше кметът на едноименния град от Македония.

Благодарение на спонсорите имаше много

награди за най-добро вино и ракия. В конкурса за Вазовски мустак наградата грабна д-р Сопотенски от

„Пирогов”. Участваха и много самодейни състави, между които певческата група към организацията на СИБ „Веселяци” – тя имаше честта да открие празненството. Наши гости пък бяха колеги от с. Градина – Пловдивско. След празника заедно с тях продължихме веселието в нашия клуб с богата трапеза и червено вино. ■

...В ШУМЕН,

Иванка КАЗАКОВА

Празниците са предизвикателство за хората от организацията на СИБ и в Шумен. На 14 февруари с народния обичай «Зарязване» отбелязахме Трифон Зарезан и Денят на влюбените Свети Валентин. Имаше дегустация на вината на наши членове, много емоции, танци и веселие. А десет жени,

организиращи в ателие «Приложни техники» два пъти в седмицата се събираха, за да изработят с много идеи и сръчност мартеници. Всяка от тях вложи творческо умение и настроение, за да направи неповторима мартеница. И за да се спази традицията на организацията на СИБ «Да подарим мартеница на приятели и партньори – за здраве и късмет».

Желязка ДИМИТРОВА

...В ПОМОРИЕ,

За шеста поредна година Основната организация на СИБ „Елпида“-Поморие на 28 февруари организира конкурс-изложба в своя клуб на ръчно-изработени мартеници от членовете на организацията Желязка Димитрова, Йорданка Ганчева, Анна Георгиева, Ангел Василев, Веселина Чанталиева, Георги Сотиров, Стоянка Сотирова, Карамфила Димова, Султана Костадинова, Софийка Дурева, Кръстинка Шерлетова, Кръстина Янева, Славейка Димитрова, Иванчо Минков, Никола Атанасов, Евдокия Щерионова, Яна Бургазлиева. Беше поканена й председателката на организацията на СИБ в Шумен Иванка Казакова. ■

...В ДОЛНА БАНЯ

Любомир КУЗЕВ

На вододела между двата празника в чест на виното и на любовта членовете на Сдружение «Венетица» към СИБ в Долна баня се събраха в своя клуб, за да почетат Трифон Зарезан и да си спомнят за младите години и любовта. Тържеството бе открито от председателката Стоянка Стринска, която след като поздрави всички присъстващи на двойния празник даде думата на инж. Светла Стоименова. Тя припомни историята за виното, разказа за традицията и ритуалите при отбелязването на християнския и народен празник в чест на Свети мъченик Трифон. Прозвучаха и стихове за пенливото руйно вино, естествено и за любовта. По стародавна традиция гостите-приятели на инвалидите от рилския град инж. Георги Владимиров - бивш председател на местния парламент и директор на Професионалната гимназия „Христо Ботев“ и инж. Йордан Съботинов - председател на долнобанското туристическо дружество „Ибър“ - и двамата едни от доказалите се майстори на домашно вино - зарязаха символично лозовите пръчки, след което ги поляха ритуално с вино за здраве и берекетна година. Последва и традиционната дегустация на донесените от членовете на сдружението над десет шишета домашно приготвени

вина, които бяха отличени от комисията и наградени. Поздравления получиха вината на Мария Спиридонова, Лиляна Янкулова и Бойка Черешарова. Специално за празника бе изработена и подарена песнопойка с предоставените от Лиляна Василева и Мария Торошанова местни песни. След като всички се почерпиха с по чашка греяна домашна ракия

и мезиха с вкусни салати на празничната трапеза се вдигаха тостове единствено с червено вино. Поетесите на клуба редяха свои стихове, разказваха се случки и анекдоти от отминали празници, а пък Лиляна Иванчева седмица преди рождения ден на колежката Любомир Кузев бе подредила специални строфи. 92-годишната Елена Христова пък буквално изненада и взриви присъстващите със своето невероятно изпълнение на баснята „Петел и кокошка“. А пък песните за виното и любовта се редяха една след друга. Честитихме и 60-годишния юбилей на Стоянка Стринска с пожелание за много здраве и по-хубави дни в живота! ■

Продължение от
стр.3

ИМАМ ДУМАТА

тръгват. Но когато са опитни, а нямат желание за работа, е по-лошо.

К: Има ли намеци, че трябва да им се плаща?

- Не, при нас няма такива. Но може би затова трудно намирам председатели, може би те очакват нещо да им се дава... Например, в едно селище човекът, когото поканих за председател, се съгласи, но при условие да отида при кмета и да му издействам помещение, в което да си открие магазин...Потиска такава услуга. Естествено, кметът няма да даде безплатно общинско помещение. Селото е Гритница, голямо, хубаво село, но...

К: Като си отиде нашето поколение, което е понаучено на доброволчество, какво ще се случва?

- Като че ли по-младото поколение е настроено по-материално и трудно ще се намират доброволци.

НЕОБХОДИМА Е ...

К: Това ще застраши ли съществуването на СИБ?

- Е, все ще се намерят хора. СИБ трябва да го има. Аз съм оптимист.

К: Какво би могло да се направи отсега, че да се осигури този актив за бъдещето?

- Ръководствата на нашите организации заедно с общинските власти трябва да осъществяват по-голяма гласност.

К: Заради какво хората ще търсят повече нашите организации? Екскурзиите, празниците...

- И заради това! Но трябва да се правят проекти, да се доставят социални услуги... Знам какво беше, когато с организацията в Габрово направихме Дневен център, но излезе министерско решение тези услуги да се извършват и управляват само от общините и ни иззеха тази функция. Вместо да ни дават възможности да разширяваме дейността си, държавата спира нашия устрем, нашето желание за работа. А имяхме назначени там трима души!

К: Може би все още не сме доказали в достатъчна степен капацитета си...

- Ние извършваме много услуги, за тях се отчитаме и в устойчив вариант - изразени в парите са наистина впечатляващи. Но не напразно посочих, че е необходима по-голяма гласност именно заради тях! И не само в Кураж, а и в местните медии. ■

ЗА ВАШИТЕ ПРАВА

ДРУГИ ПРЕФЕРЕНЦИИ

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

**В сила от 01.11.1998 г. Приет с ПМС № 243 от 05.11.1998 г.
изм. ДВ. бр.73 от 20 август 2013г.**

Чл. 19. (1) Лицата със 71 на сто или над 71 на сто степен на трайно намалена работоспособност или определени вид и степен на увреждане, децата до 16-годишна възраст с трайно увреждане и военноинвалидите имат право на безплатно пътуване два пъти в годината - отиване и връщане, с железопътния транспорт в страната.

(2) Правото по ал. 1 ползват и придружителите на лицата с определена чужда помощ, когато пътуват с тях. За придружители се смятат и кучета, водачи на хора с увреждания, когато пътуват с тях.

Чл. 20. (1) Правото на безплатен транспорт по 19 се ползва срещу представено удостоверение, издадено от дирекция "Социално подпомагане" по постоянен адрес на лицата въз основа на молба, подадена от тях.

(2) В случай че удостоверението бъде изгубено или унищожено, дирекция "Социално подпомагане" издава дубликат, като правото за съответната година се анулира.

НАРЕДБА № 33

**от 03.11.1999 г. за обществен превоз на пътници и товари
на територията на Република България**

Чл. 54. (2) Всяка автогара трябва да разполага със:

10. (В сила от 12.05.2011 г.; изм. и доп., бр. 52 от 2012 г.) външен телефонен автомат, достъпен и за лица с намалена подвижност;

11. (В сила от 12.02.2012 г.; изм., бр. 52 от 2012 г.) подемна платформа или рампа за придвижване на инвалидна количка, изпълнени съгласно изискванията за достъпност, определени съгласно чл. 16 и чл. 17 от Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания (ДВ, бр. 54 от 2009 г.); рампата и подемната платформа следва да осигуряват достъпа до автобусите;

12. (В сила от 12.02.2012 г.; изм. и доп., бр. 52 от 2012 г.) достъпни за лица с намалена подвижност, изпълнени съгласно изискванията за достъпност, определени в Наредба № 4 от 2009 г. за

► проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания:

- маршрут от улицата до автогарата и в автогарата до автобуса; зала за пътници; гише за билети; санитарен възел.

(3) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2012 г.) Собствениците на автогари осигуряват и поддържат в изправност оборудването по ал. 2.

ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И ПРЕФЕРЕНЦИИ НА РАБОТОДАТЕЛИ НА ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ ЗАКОН ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

ТРУДОВА ЗАЕТОСТ

Чл. 24. Работодателят, съответно органът по назначаването, е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждане при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Чл. 25. (1) Работодателят, съответно органът по назначаването, може да кандидатства с проекти пред Агенцията за хората с увреждания за отпускане на средства за:

- осигуряване на достъп до работното място за лице с трайно увреждане; приспособяване на работното място за лице с трайно увреждане; оборудване на работното място за лице с трайно увреждане.

(2) Агенцията за хората с увреждания ежегодно определя размера на администрираните от нея средства за финансиране проектите на работодателите по ал. 1.

Чл. 26. (1) (Предишен текст на чл. 26, ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Работодател, сключил договор по чл. 25, ал. 3, ползва следните преференции, при условие че не ползва такива по реда на Закона за насърчаване на заетостта:

1. средства от републиканския бюджет за 30 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължителното здравно осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване за наетите хора с увреждания по ред, определен с правилника за прилагане на закона;

Чл. 27. (1) От общия брой на работните места по чл. 315, ал. 1 от Кодекса на труда работодателят определя не по-малко от половината за хора с трайни увреждания.

(2) Работодателят е длъжен да уведоми териториалните поделения на Агенцията по заетостта за определените работни места по ал. 1 и да обяви свободните работни места от тях в 14-дневен срок от определя-

► нето им.

Чл. 28. (1) Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания са тези, които отговарят на следните условия:

1. регистрирани са по Търговския закон или по Закона за кооперациите;

2. произвеждат стоки или извършват услуги;

3. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) имат относителен дял на лицата с трайни увреждания, както следва:

а) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации за незрящи и слабовиждащи лица - не по-малко от 20 на сто от списъчния брой на персонала;

б) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации на лица с увреден слух - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

в) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации на лица с други увреждания - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

4. вписани са в регистъра по чл. 29.

(2) Специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания могат да бъдат финансирани от Агенцията за хората с увреждания по целеви проекти и програми по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 31. Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания утвърждава програми и проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Чл. 40. (1) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) От държавния бюджет се осигуряват средствата за 50 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, задължително здравно осигуряване и допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите по трудово правоотношение в специализираните предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания, членуващи в национално представителните организации на хората с увреждания и в национално представителните организации за хората с увреждания. Средствата по ал. 1 се използват за инвестиции, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ

Чл. 2. (1) Агенцията за хората с увреждания поддържа регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания. ►

- (1) За вписване в регистъра специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания подават заявление по образец съгласно приложение № 13 до изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, към което представят единен идентификационен код (ЕИК) на лицето, когато е търговец или кооперация, и код БУЛСТАТ на юридическото лице, когато не е търговец.

(3) Към заявлението се прилагат документи, посочени в ал. 3 на чл. 2 от ППЗИХУ.

Чл. 16. (1) Агенцията за хората с увреждания предоставя информация за възможностите за финансиране по проекти и програми по Закона за интеграция на хората с увреждания на:

- хората с увреждания; работодателите/органите по назначаване; специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания.

Чл. 21. (1) Работодателите са длъжни ежегодно до 14 февруари в териториалните поделения на Агенцията по заетостта писмено:

1. да обявят броя на определените работни места по чл. 27 от Закона за интеграция на хората с увреждания;

2. да обявят броя на зетите работни места по т. 1 от лица с трайни увреждания;

3. да заявят броя на работните места по т. 1 чрез заявка за свободни работни места.

ЗАКОН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Чл. 52. (Изм., ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

(1) (Изм., ДВ, бр. 38 от 2005 г.; доп., бр. 18 от 2006 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни лица с трайни увреждания включително военноинвалиди, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) (Изм., ДВ, бр. 38 от 2005 г.) За всяко разкрито работно място за наемане на временна, сезонна или почасова работа, на което са наети безработни лица с трайни увреждания, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 6 месеца.

ЗАКОН ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

РАЗХОДИ ЗА ДАРЕНИЯ

Чл. 31. (1) За данъчни цели се признават счетоводни разходи за дарения в общ размер до 10 на сто от положителния счетоводен финансов резултат (счетоводната печалба), когато разходите за дарения са на-

► правени в полза на:

7. специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания, вписани в регистъра по чл. 29 от Закона за интеграция на хората с увреждания, както и в полза на Агенцията за хората с увреждания;

8. хора с увреждания, както и за технически помощни средства за тях;

12. деца с увреждания или без родители;

14. юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, с изключение на организации, подпомагащи културата по смисъла на Закона за меценатството;

(5) Общият размер на разходите за дарения, признати за данъчни цели по ал. 1 - 4, не може да превишава 65 на сто от счетоводната печалба.

Чл. 177. (1) Данъчно задължено лице има право да намали счетоводния си финансов резултат при определяне на данъчния финансов резултат, когато е наело лице по трудово правоотношение за не по-малко от 12 последователни месеца и към момента на наемането му то е:

3. безработно лице с намалена работоспособност.

(3) Намаление не се извършва за сумите, получени по Закона за насърчаване на заетостта.

Чл. 178. (1) Корпоративният данък се преотстъпва изцяло на юридическите лица - специализирани предприятия или кооперации по смисъла на Закона за интеграция на хората с увреждания, които към 31 декември на съответната година са членове на национално представителните организации на и за хора с увреждания и в които най-малко:

1. двадесет на сто от общия брой на персонала са незрящи и слабо виждащи хора, или

2. тридесет на сто от общия брой на персонала са хора с увреден слух, или

3. петдесет на сто от общия брой на персонала са хора с други увреждания.

(2) Корпоративният данък на юридическите лица по ал. 1 се преотстъпва пропорционално на броя на хората с увреждания или трудоустроените лица към общия брой на персонала, когато не са изпълнени изискванията по ал. 1 за броя на наетите лица.

(3) Преотстъпването е допустимо, когато преотстъпеният данък се разходва изцяло за интеграция на хората с увреждания или за поддържане и разкриване на работни места за трудоустроени лица в следващите две години след годината, за която се ползва преотстъпването. Планирането, разходването и отчитането на средствата се извършват с наредби на националните организации на и за хора с увреждания съгласувано с министъра на финансите.

►

▶ **ЗАКОН ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА**

Чл. 22. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 се намалява с направени през годината дарения: **до 5 на сто, когато дарението е в полза на:**

в) (изм. - ДВ, бр. 51 от 2011 г.) специализирани институции за предоставяне на социални услуги съгласно Закона за социално подпомагане, както и на Агенцията за социално подпомагане и на Фонд "Социална закрила" към министъра на труда и социалната политика; з) специализирани предприятия или кооперации на хората с увреждания, вписани в регистъра по чл. 29 от Закона за интеграция на хората с увреждания, както и в полза на Агенцията за хората с увреждания; л) юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, с изключение на организации, подпомагащи културата по смисъла на Закона за меценатството;

(2) Общият размер на данъчното облекчение за дарения не може да превишава 65 на сто от сумата от годишните данъчни основи по ал. 1.

(3) Когато дарението е в непарична форма, неговият размер е цената на придобиване, отразена в документите за придобиване на предмета на дарението от дарителя, ако придобиването е станало до три месеца преди датата на дарението. В останалите случаи размерът на дарението е пазарната цена към датата на предоставяне на предмета на дарението.

(4) За дата на извършване на дарението се смята датата на придобиване на дарението от дареното лице по смисъла на чл. 11.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., нова - ДВ, бр. 32 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Данъчно облекчение за дарения се ползва и за дарения, направени в полза на идентични или сходни на изброените в ал. 1 лица, установени в друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство. ■

ПОПРАВКА

В бр. 1 в справочника на стр.16 е сгрешен знакът в Чл. 47 - В 14: Забранено е влизането на изобразените пътни превозни средства. Правилният знак е:

**СЪС ЗАКОНА ЗА
ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА 2014 Г. /ДВ. БР. 109 ОТ
20.12.2013 Г./ СЕ УСТАНОВЯ-
ВАТ НОВИ РАЗМЕРИ НА НЯ-
КОИ СОЦИАЛНИ
И ОСИГУРИТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ,
КАКТО СЛЕДВА:**

- Минималният размер на основната заплата за най-ниската длъжност, предвидена за наемане на на държавен служител по Закона за държавния служител, става 360 лв., считано от 01.01. 2014 г.;

- Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейните помощи за деца е 350 лв.;

- Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г., е както следва: а/. за първо дете – 35 лв., б/. за второ дете – 50 лв., в/. за трето и всяко следващо дете – 35 лв.;

- При едновременно раждане от майката на 2 и повече деца помощта по ал. 2 за всяко от тях се определя и изплаща в размер 150 на 100 от размера по ал. 2, т. 2;

- Размерът на месечната помощ за дете по чл. 7, ал 2 от Закона за семейните помощи за деца се определя и изплаща в размера по ал. 2, т. 1;

- Размерът на месечната помощ за дете по чл. 7, ал. 8 от Закона за семейни помощи за деца /деца с увреждания / се определя и изплаща в двоен размер от размера по ал. 2, т. 2;

- Размерът на еднократната помощ при бременност по чл. 5а

от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г. е 150 лв.;

- Размерът на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал.1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е следният: а/ за първо дете - 250 лв., б/ за второ дете – 600 лв., в/ за трето и всяко следващо дете – 200 лв.;

- Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на 100 до навършване на 2-годишна възраст по чл. 6, ал.6 от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г. е 100 лв.;

- Размерът на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. 100 лв.;

- Размерът на еднократната помощ за близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 1200 лв. за всяко дете;

- Размерът на еднократната помощ по чл. 8в, ал.1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 2880 лв. (отнася се за майки - студентки, учещи в редовна форма на обучение, родили или отглеждащи дете до една година, което не е настанено в социално заведение);

- Размерът на месечната добавка по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 240 лв. (отнася се за деца с трайни увреждания до 18-год. възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст);

- ▶ - Максималният размер за присъдената издръжка, която се изплаща от държавата по чл. 152, ал. 1 от Семейния кодекс за 2014 г. е 80 лв./ присъдена със съдебно решение издръжка на ненавършил пълнолетие български гражданин за сметка на неизправен длъжник/.

МЕДИЦИНСКАТА ЕКСПЕРТИЗА НА ВРЕМЕННАТА НЕРАБОТОСПОСОБНОСТ

най-често е обект на дейност на лекуващите лекари – джипита, извънболнични специалисти, стоматолози и болнични лекари, които издават еднолично болничен лист до 14 дни за едно заболяване. Експертиза на временната неработоспособност за по-дълъг период до 6 месеца се осъществява от лекарска консултативна комисия (ЛКК) и много рядко за периода от 6-я до 12-я месец от териториална експертна лекарска комисия (ТЕЛК).

Болничен лист за временна нетрудоспособност се издава в случаите, определени с чл. 6 от Наредбата за медицинска експертиза на неработоспособността: “чл. 6 (1) Временна неработоспособност е налице в случаите, при които осигуреното лице не може безпрепятствено да работи поради: общо заболяване; злополука; професионална болест; отстраняване от работа по предписание на здравните органи; лечение в чужбина; санаторно-курортно лечение; належащ медицински преглед или изследване; карантина;

гледане на болен или карантинран член от семейството; належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, в същото или друго населено място, в страната или чужбина; бременност и раждане; гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението”.

Болничният лист се издава еднолично от лекуващия лекар или стоматолог до 14 дни за едно заболяване, но за не повече от 40 дни с прекъсване в една календарна година. Когато пациентът е от друга област, продължителността на болничния лист е до 3 дни. Лекар от спешна помощ може да издаде болничен лист до 3 дни. Според КСО за гледане на болно дете се полагат до 60 дни от календарна година за всички членове на семейството, като майката може да ползва 40 дни от горепосочените 60.

Болничният лист се издава в деня на установяване на нетрудоспособността, като датата на започване на отпуска може да бъде предходният, същият или следващият ден на прегледа. Пациентът е длъжен да представи болничния лист или да уведоми работодателя до 2 дни от издаването му. Не се издава болничен лист за временна нетрудоспособност, когато при прегледа се установи, че осигуреният е работоспособен; в този случай в служебната бележка, ако такава се поиска, се отбелязва датата и часът на явяването ▶

и напускането на лечебното заведение. В зависимост от състоянието на болния се определя един от следните режими за ползване на отпуска: болничен; санаторно-курортен; на легло – постоянно или в определени часове на денонощието; стаен; амбулаторен; свободен; само в населеното място, където болният прекарва отпуска по болест; с право да отиде в друго населено място на страната.

Болничният лист за цялото време на лечение се издава еднолично от лекуващия лекар, лекаря по дентална медицина. В случаите, когато след болнично лечение болният се нуждае и от домашен отпуск, включително, болничен лист се издава от ЛКК, в който се включват дните за болнично лечение, в т.ч. денят на изписването, както и не повече от 30 дни за домашно лечение.

- Насочването към ТЕЛК/НЕЛК за експертиза на трайната нетрудоспособност е работа на общопрактикуващия лекар, когато пациентът е пенсионер или безработен, а работещите се насочват от специализирана ЛКК или от ЛКК по местоживеене. (Виж Наредба за медицинската експертиза, приета с ПМС № 87 от 05.05. 2010 г. - ДВ. БР. 36 от 14.05. 2010 г., изм. ДВ бр. 5 от 14.01. 2011. г.).

ТРАЙНАТА НЕТРУДОСПОСОБНОСТ

обхваща всички случаи, при които индивидът не може да извършва професионален труд,

има проблеми с извършването на ежедневни дейности и/или се нуждае от чужда помощ, в т.ч. от придружител за дълъг период от време. Представлява състояние, при което патологичните промени в резултат на заболяване има необратим или прогресиращ характер. В тези случаи работоспособността на индивида е нарушена за продължителен период от време или завинаги. Определя се като процент загубена работоспособност спрямо възможностите на здравия индивид. Отчита се необходимостта от чужда помощ, началната дата и срок на инвалидизиране, причинна връзка между заболяването и условията на труда.

Експертизата на трайната нетрудоспособност съдържа преценка за:

- степента на трайна неработоспособност в проценти спрямо здравия човек;

- потребност от чужда помощ и срок, който може да не съвпада със срока на инвалидността;

- срока на инвалидност и датата на която изтича определения срок на инвалидност;

- начална дата на трайната неработоспособност (дата на инвалидизация);

- причинна връзка между увреждането (смъртта) и трудовата злополука, условията на труд; при които е работило лицето, включително при военна и гражданска инвалидност;

- противопоказни условия на труд;

▶ ТРАЙНАТА НЕТРУДОСПОСОБНОСТ

- трудоспособно ли е лицето за раб. си място или е необходимо трудоустраиване;

- характеристика на заболяването – професионално или общо;

- препоръка за по-нататъшно наблюдение и рехабилитация, режим на живот, обучение при деца до 16 годишна възраст, квалификация и преквалификация.

От направената преценка следва определението за лице с трайно увреждане (инвалид): Това е всяко лице, което независимо от възрастта си има физическо, сетивно или умствено увреждане, затрудняващо социалната му интеграция и участие в обществения живот, както и възможностите му за общуване, обучение и/или трудова реализация.

Експертизата на трайната нетрудоспособност се извършва от териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК), в съответствие със Закона за здравето – чл. 101 –113; обн. ДВ. бр.70/ 2004 г..... последно изм. и доп. ДВ. бр. 1/ 2014 г.; Наредба за медицинската експертиза за обн. ДВ. бр. 41/2010 г.... последно изм. и доп. ДВ бр. 5/14.01. 2011 г. Процентът на загубената работоспособност (вид и степен на увреждане за деца до 16-годишна възраст и за хора в надтрудоспособна възраст) се определя в рамките на Приложение № 1 към чл. 101, ал. 6 от Закона за здравето, в което са посочени "отправни точ-

ки". При отсъствие на отправна точка за определено увреждане, експертизата се извършва по отправната точка на най-близкото по функционален дефицит заболяване. Определените групи на трайно намалената работоспособност (вид и степен на увреждане) са приравнени към проценти, както следва: I-а група – над 90 %; II-а група – от 71 % до 90 %; III-а група – от 50 % до 70.99 %.

Статут на човек с трайно увреждане ползват лицата с 50 % и над 50 %. Чужда помощ се определя на лица с над 90 % загубена работоспособност с записана в ЕР необходимост от чужда помощ. При деца до 16 години чужда помощ може да бъде предписана и при вид и степен на увреждане под 90 %.

Пациентите, подлежащи на освидетелстване и преосвидетелстване от ТЕЛК, подават в съответната регионална картотека за медицинска експертиза (РКМЕ) молба-декларация изготвена от лекуващия/личния лекар, заедно с придружаващите я документи (епикризи, консултации, изследвания и др.). Освидетелстването става в района по постоянен адрес, ако пациентът е регистриран най-малко 3 месеца преди подаването на молбата. Лицата, които не са в състояние по медицински индикации да се явят на ТЕЛК, се освидетелстват на място – в дома им или в болничното/друго здравно или социално заведение. Обстоятелството се доказва с медицинско удостоверение, ▶

► издадено от лекуващия лекар или записано в направлението от личния лекар. ТЕЛК освидетелства лицата в 3-месечен срок от постъпване на документите в ТЕЛК, но срокът може да се продължи при необходимост от допълнителни изследвания и епикризи. Степента на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане за лица, навършили 65 годишна възраст, се определя пожизнено. В някои случаи, предвидени в законови и подзаконови нормативни документи, ако тази възраст се навърши в срока на ЕР – правата по съответната разпоредба се ползват пожизнено. При детерминативни състояния без възможност напълно или частично възстановяване, определеният срок в ЕР може да бъде пожизнен. Решенията на ТЕЛК може да се обжалват в 14-дневен срок от връчването му срещу подпис пред НЕЛК. Решенията на НЕЛК може да бъдат обжалвани пред Административния съд в София по реда на Административно-процесионалния кодекс.

ЕКСПЕРТИЗАТА НА ФИЗИЧЕСКАТА ГОДНОСТ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА ВОДАЧИ НА МПС - ХОРА С УВРЕЖДАНЯ

се извършва от транспортна областна лекарска експертна комисия (ТОЛЕК) и Транспортна централна експертна лекарска комисия (ТЦЕЛК) на основание Наредба № 3 на МЗ за изискванията за физическата годност към водачите на МПС от 11.05.2011 г. ■

ЗАСЕДАНИЕ НА НСИХУ

На заседание на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания (НСИХУ) към Министерския съвет бяха обсъдени концепции за нормативни промени, във връзка с прилагане на членове от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН и в изпълнение на Плана за действие за привеждане на нормативната уредба в съответствие с разпоредбите на Конвенцията от Република България (2013 - 2014).

На обсъждане и приемане бе предложена и разработената Лесна за четене версия на Конвенцията, която също е част от заложените ангажименти в Плана за действие.

Друг важен момент от дневния ред на заседанието бе приемането на Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба Н-19 от 2 декември 2008 г. за условията и реда за освобождаване от винетни такси при ползване на републиканските пътища на лица с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане и лица или семейства, отглеждащи деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средно образование, но не по-късно от 20-годишна възраст. Проектът е разработен в изпълнение на мярка № 82 от Втория пакет от мерки за намаляване на регулаторната тежест, приет с Решение № 635 на Министерския съвет от 22 октомври 2013 г.

Обсъден бе и Проект на Постановление за изменение на Правилника за устройството и дейността на НСИХУ и критериите за представителност на организациите на и за хора с увреждания. Промяната е продиктувана от новата структура на Министерския съвет. ■

ЕДНОКРАТНА ПОМОЩ ОТ 30 ЛВ. ЗА ХОРАТА С НАЙ-НИСКИ ДОХОДИ

в края на отоплителния сезон. За целта на Министерството на труда и социалната политика ще бъдат преведени 8 387 300 лв., осигурени чрез реструктуриране на разходите по централния бюджет.

От енергийното подпомагане ще могат да се възползват около 270 хил. граждани, получаващи целева помощ за отопление за отоплителен сезон 2013/2014, както и лицата и семействата, на които тази помощ е отказана, тъй като средномесечният им доход е превишавал с до 10 лв. диференцирания минимален доход за отопление, или защото не са имали пълната шестмесечна регистрация в бюрата по труда. Еднократната помощ ще могат да получат и хората, които не са подавали молба-декларация, но отговарят на условията за енергийно подпомагане и доходът им превишава с не повече от 10 лева установената доходна граница. Предоставянето на финансовата подкрепа ще се реализира от Агенцията за социално подпомагане. ■

ПРАВИТЕЛСТВОТО ОДОБРИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО СОЦИАЛНА ИКОНОМИКА ЗА ПЕРИОДА 2014-2015

Документът е първият по рода си и е приет в изпълнение на Националната концепция за социална икономика. Съдържа мерки, които в следващите 2 години ще допринесат за по-добра среда за развитие на социалната икономика, ще повишат разпознаваемостта на социалните предприятия, ще подпомогнат достъпа им до финансиране, ще насърчат социалните иновации. Изпълнението на плана ще допринесе за повишаването на заетостта и жизнения стандарт на различни групи от населението в страната. Заложените дейности са свързани с популяризиране на социалното предприемачество и добрите практики, разработване на методика за оценяване на социалното въздействие на социалните предприятия за повишаване на жизнения стандарт на целевите групи и въвеждане на инструменти за наблюдение на приноса им за подобряване на качеството на живот, утвърждаване на правила за въвеждане и прилагане на марката „продукт на социално предприятие“, изготвяне на предложения за въвеждане на допълнителни финансови инструменти и облекчения за предприятия от социалната икономика и др. Проектът на План за действие беше публикуван в интернет страницата на МТСП за обществено обсъждане. ■

СЛЪНЧЕВА ПЪТЕКА

Мариана ЕКЛЕСИЯ

През 1957 г. по време на мащабна епидемия от детски паралич само за едно денонощие Кина Кючукова се разболяла в най-тежката форма - висока температура, пълна парализа на тялото, гръдния кош, ръцете. Била е на 12 години - буйно момиче, което играло с момчетата на разбойници. В болницата останала месец, а след изписването търпеливо чакала отново да проходи, да тича да се състезава. Не станало според надеждата ѝ: оттогава тя може само да лежи... На разходка може да излезе, ако някой я постави на количката. Това я прави денонощно зависима от помощта на втори човек, който неизбежно става зависим от нейните потребности и желания.

- Не е страшно, ако между тези хора има любов. Свикнах да искам дискретно чаша вода или молив за рисуване. Ако около мен най-често няма никой, чакам вратата да се отвори, за да дойде асистентката ми Нина или приятел, да ми разкажат новини и да ме вдигнат да седна в леглото. После започвам да чета или да рисувам. Така е вече близо 60 години...

Кина разказваше и помоли аси-

**БОГ ДАВА
НА ВСЕКИ ЧОВЕК
ПЪТ ИЗХОДЕН,
НО НЕ ТРЯБВА
ДА СЕ РАЗЧИТА
НА СЛУЧАЙНА
ПОМОЩ**

стентката си да покаже нарисувани от нея през годините малки картини и икони. Човек със здрави ръце трудно може да си представи как костеливите ѝ сковани пръсти се движат по листите, за да превърнат въображението ѝ в ангел, момина сълза, къща край река с цветна поляна или в Иисус Христос с ореол сред стадото Си.

- Щом рисува икони, вярваш ли, че Бог съществува? - попита я веднъж журналист, дошъл вкъщи за интервю.

- Разбира се, че вярвам в Него и Го обичам! Иначе нямаше да

съм жива - отговори дръзко тя, опита се да надигне слабите си рамене, сякаш искаше да лети.

- Щом вярваш в Него, защо не се смили и не те излекува, както някога е изправял на крака парализирани?

- Той знае защо съм в това състояние и докога ще бъда така. Но през тези години се уверих, че в съзнанието на хората страхът от болката винаги е по-силен от нейната мъка. Аз и така съм добре!

Борбена, емоционална, тя обърна очите си към дървото, което беше извисило клони над втория

▶ СЛЪНЧЕВА...

етаж и се виждаше през стъклата на прозореца в столичния апартамент в ж.к. "Борово", където Кина живее след загубата на родителите си:

- Не казвам, че нямам проблеми, но Бог знае от какво имам нужда и ще ми го достави. Той вижда, че не мога да правя нищо, освен да се моля и да говоря.

След смъртта на баща ѝ остана на грижите на майка си Младенка, която десет години предано и почти непосилно за възрастта си се грижеше за дъщеря си. Накрая тя нямаше сили да я пренесе от леглото до инвалидната количка, трудно ѝ беше да слизат от втория етаж по стълбите без асансьор, да я придвижва с градския транспорт...Младенка също напусна света, а единствената здрава сестра на Кина нямаше възможност и не желаше да поеме грижите за нея:

- Не искам да си спомням колко трудно ми беше, след като и майка ми почина. Аз не можех дори да се обадя по телефона за помощ, а трябваше да вярвам, че все пак животът продължава. Много хора са ми помагали досега и те продължават да се отзовават.

"Случайните" помощи при Кина и Младенка бяха толкова много, че ако човек се е обезверил в доброто сърце на хората, в този случай може да се окуражи. Всеки четвъртък Христина Павлова идваше от ж.к. "Люлин" и помагаше на Младенка да изкъпе Кина. Тази 40-годишна майка на две деца не само жертваше време и труд безвъзмездно, но винаги носеше плодове, хляб или нещо друго, което Кина обича. Емил Симеонов от Свищов, който работеше в София и живееше на квартира в съседния

вход на блока, веднъж се затъжил, че не е срещал от месец двете жени в градината пред блока. Една вечер отишъл у тях на гости със сладкиши и любимите на Кина банани. Поговорил с нея, притеснено попитал как минават дните ѝ само в леглото и само по гръб, пък тя му признала, че от няколко години не гледа и телевизия, защото нейният телевизор се повредил, а нямат възможност да купят нов. Следващата вечер Емил им донесъл нов телевизор и го поставил на шкафа пред леглото на Кина...

По-малки или по-големи жестове на внимание, отзивчивост, състрадание, помощ съпътстваха делниците на двете жени. Господин Саид от Обединените арабски емирства, завършил в София ВИАС и купил за семейството си апартамент в съседния блок, има съпруга и четири деца. Още в първия месец от настаняването им двете момиченца видели Кина в инвалидния стол на балкона и поискали да ѝ гостуват:

- След първото посещение започнаха да идват всяка седмица и винаги носеха храна, понякога ни оставяха по 50 лева...Семейството на господин Саид има голямо жилище в Дубай, те са с мюсюлманска вяра, но дори като заминат в друга страна, се обаждат да ми честитят Рождество Христово, защото знаят, че сме християни.

Кина разказва винаги за тези "дребни" неща с възторг и благодарност. С нетърпение очаква някой да ѝ помогне да бъде свалена по стълбите, за да отидат с Нина на разходка, в магазина, в градината или до близката църква, където обича да бъде по време на неделните литургии.

Веднъж непозната жена в храма я попита защо усмивката на нейното лице излъчва светлина? Отговорът ▶

► на Кина беше просто:

- Когато се събудя през нощта и не заспивам дълго, си казвам: "Сега в другия край на света слънцето изгрява над океана. То прави по водата пътека, по която бих могла да вървя, за да стигна до него! Но това не може да се случи сега, трябва да дочакам разсъмването... И се усмихвам, докато заспя. Щом се събудя отново, виждам, че слънцето е пристигнало в моята стая."

След смъртта на Младенка при Кина идват да помагат различни хора, доброволци, но от всички, предлагащи своите услуги, тя избира за свой социален асистент Нина Йорданова – жена с отворено сърце, предана, всеотдайна да помага на всеки човек в незавидно състояние. Срещу минимално възнаграждение от 220 лева, което Общината осигурява, тя живее в дома на Кина и повече от родна сестра се грижи денонощно за всички нейни лични и битови потребности. Сега доброволен помощник в къпането е учителката Антония Борисова, майка на една дъщеря.

За незабравимите моменти на помощ, грижи и внимание Кина с благодарност си спомня и за социалните сътрудници на Католическата църква в София, на десетки случайни любезни хора от улицата, които помагат да бъде пренесена количката ѝ. Спомня си и за пианиста в бара на кварталния МОЛ, който свири пиеси по неин избор... Разбира се, че в океана от бедност и нисък социален стандарт в страната не би могло да се очаква благоденствие за болните и страдащите. Но ако само за момент някой се постави в незавидното им състояние, навярно ще се положат повече обществени усилия и внимание към онези, които живеят само с молитва, надеж-

да и вяра. Защото според последните нормативи у нас надлежната грижа за болен човек се заплаща средно по 5 лева на час...

В София живеят повече от 500 човека с неизлечими физически увреждания, на които родителите са в преклонна възраст. За хора като Кина Кючукова като че ли няма алтернатива - те трябва да решават проблемите си сами. Статутът на съществуващите днес у нас хосписи не отговаря на жизнените потребности на хората, обездвижени от тежко физическо заболяване, но съхранени и развити интелектуално.

- Сама не разбирам кога и как минаха тези 70 години. Както пише в Библията – плътта е немощна, а духът е бодър – обикновено се шегувам, че все още съм си тийнейджърка. Много познати казват, че имам голям дух, а аз отвърщам, че ми е подарък, защото съм вярваща. Ето, повече от половин век съм на легло или в количка и разбрах, че Бог дава спасителен изход от всяка ситуация. Хората мислят, че добротата се е заличила в сърцата на съвременния човек, ала благодарение на случайни, непознати за мен хора, имам възможност да излизам извън дома и да се разхождам... За съжаление и до днес има заболявания, които обричат деца и млади хора на пълна физическа немощ. Обществото ни трябва да мисли за човешкото им право, достойнство, самочувствие. Защото никое страдание не е свое собствено - то рефлектира върху всички.

Тези думи на Кина записах точно и с надежда, че ще бъдат прочетени от хуманни, здрави, отговорни хора, озарени от грижа и милост към нуждаещите се, като уважават тяхната воля и избор. ■

Животът през погледа на една художничка

Соня СИМЕОНОВА

Колекцията от картини на Даниела Горчева от с.Самоводене възлиза на над 50 броя. Тя рисува от малка. Завършила е графика във Ве-

лико т ъ - рновския университет "Св. Св. Кирил и Методий", но голямата ѝ страст

е живописстта. По-голяма част от твоорбите ѝ отразяват живота, пречупен през нейното сърце.

Амбициозната художничка има зад гърба си седем изложби и няколко пленера. Даниела е с детска церебрална парализа от рождение и е с над 70% инвалидност. За ради болестта си художничката се придвижва трудно. Въпреки това прекарва по два часа на ден във фитнес залата - за нея спортът е начин на живот от години. Освен фитнеса и картините,

на които Д а н и е - ла отде- ля голя- ма част от сво-

бодното си време, тя работи и в магазин за сувенири. Защото инвалидната ѝ пенсия е 180 лева. Картините, които рисува, по-скоро подарява, отколкото продава.

Хората в селото се гордеят с таланта и дарбата на Даниела и я подкрепят във всички нейни изяви. Освен картини Дидка рисува и върху бутилки и чинии с маслени бои. Най-голямата

радост за нея е, когато хората си поръчват определени рисунки върху предмети. Най-търсени са сватбените бутилки, върху които Дидка рисува портретите на младоженците.

"Случвало се е да имам поръчки за няколко сватби в един ден, тогава трябва много бързо да реагирам, но съм удовлетворена, когато видя изразенията им при добре свършена работа" - споделя талантливата художничка. ■

Грудка -

Олга ВЕЛЕВА

21-и Век, с.Странско, България...

Вече шест години Грудка Тонева и синът ѝ Иван живеят в стар фургон в края на димитровградското село Странско. Преди това обитавали стар овчарник, а сегашното им жилище, осигурено от кмета на селото Филю Стоев през 2008 година, но оттогава в него няма нито ток, нито вода. Топлят се на печка с дърва и въглища, а вода синът ходи да налива с бутилки от селската чешма в центъра. Баня и тоалетна липсват. Прозорците на фургона са изпочупени отдавна, закърпени са с ламарини и черги. Семейството се храни от подавания на близки и съселяни. 55-годишната майка е кожа и кости.

От близо 10 години не може да работи, защото са ѝ увредени тазобедрените стави и на двата крака. Износени са ми "ябълките" на краката, не мога да ходя, обяснява жената пред нашия екип. Тя не получава никакви пари. От една година няма лична карта, не е внасяла здравни осигуровки. Това ѝ пречи да мине на ТЕЛК. Наскоро сестра ѝ Живка се върнала от гурбет в Гърция. Тя живее в Узунджово и издвамесецаприбра-

ла несретниците при себе си. Самата тя обаче също е безработна и не може да се грижи постоянно за тях, затова ги върнала в импровизираното им жилище, където изкарали остатъка от зимата. "Синът ми Иван се грижи за мен, вдига ме от леглото, води ме до тоалетна, готви ми. Имам и дъщеря, но тя е женена в село Алексан-

дрово и има четири деца" - каза Грудка.

Синът ѝ обаче също има нужда от грижи, тъй като е сумствена изостаналост. Мъжът е 35-годишен, а акълът му е като на малко дете, коментират съседи. Той получава пенсия, защото има 80% инвалидност, но 120 лв. стигат само за хляб. Иван е физически здрав и работи по градините на съселяните си, които му плащат колкото да не е без хич, или с цигари. ▶

► ...и синът ѝ Иван

"Семейството живее в крайна нищета, няколко пъти ходих до социални грижи в Димитровград да търся съдействие за разрешение на проблема на Грудка и сина и, но досега не съм срещнал разбиране и никой не е дошъл да ги види" - коментира кметът на селото Филю Стоев.

Сега сестрата е подала документи за лична карта на Грудка, а кметът обещал съдействие за транспорт до града, за да може Грудка да иде на преглед

при лекар.

Двамата обаче се чудят как ще се платят здравните ѝ вноски.... ■

НАШИТЕ РОЖДЕНИЦИ ПРЕЗ МАРТ

на 09.03 - Янка Тодорова Генова -

Председател на ОО на СИБ - Карлово

на 27.03 - Иванка Рангелова Врачева -

Председател на ОО на СИБ - Сопот

на 28.03 - Златка Янкова Кирева -

Председател на ОО на СИБ - Първомай

на 30.03 - Веска Рангелова Младенова -

Председател на Сдружение "НДЖ" към СИБ - Пловдив

Зад Вас са годините млади,
и нека съдбата Ви дари
с щедри награди,
преминавайки с лекота
всички презради!

В този ден рожден, приемоте
най-скъпи поздравя от нас
и макар годините да натежават,
останете си млади и помнете,
че всички днес Ви уважават -
на колкото години и да сте!

От УС на РО на СИБ - гр. Пловдив

ЛЮБОПИТНА ЛИ СИ?

Има много фактори, които определят характера на жената. Един от тях е месецът, в който е родена. Може пък да научим нещо ново за себе си!

Януари

Януарските дами са сериозни и консервативни, но и много амбициозни. **Много обичат да критикуват!** Рядко излизат от кожата си, но случи ли се, гледай да не си им пред очите. **Не си падат по проявата на чувства, така че не чакайте да ви се умилкват като котета.** Те допускат до себе си само хора, за които смятат, че са на тяхното интелектуално ниво и които споделят техните виждания.

Февруари

Тези жени са с по-абстрактно мислене. Не всеки е способен да ги разбере. Често сменят настроянията си, което значи, че ще трябва да подходите към тях с търпение. Но пък са страшно романтични! За любимия човек са способни на абсолютно всичко. **Стига обаче той да не ограничава свободата им! Направи ли го, няма да ги види повече.**

Март

Те са много симпатични, докато не ги ядосаш с нещо. Тогава ще те разбият на пух и прах. Иначе са всеотдайни и грижовни. Да си в компанията им е истинско удоволствие. **Типично за**

КАКВА ЖЕНА СИ СПОРЕД МЕСЕЦА, В КОЙТО СИ РОДЕНА?

тях е едно особено излъчване, което те грабва само като ги погледнеш. Само че трудно се влюбват! При тях не минават номерцата, които впечатляват останалите жени.

Април

Тези жени са дипломатични. С тях лесно се общува, но понякога са склонни към самосъжаление. Затова ще е добре да им обръщате по-специално внимание. **В повечето от тях се крие страшно силна ревност, която, щом избухне, опустошава всичко около себе си.** Но пък спечелите ли уважението на априлско момиче, тя винаги ще е на линия да ви помогне.

Май

Много упорити, понякога коравосърдечни, но верни докрай на своята кауза. Дамите, родени през май, като цяло са с много красив външен вид. **Но, в комбинация с тежкия си характер, стават опасни за всеки мъж, дръзнал да се влюби в тях.** Имат склонност към прахосничество. Кое то пък не е голям проблем, защото винаги намират начин да излязат

▶ КАКВА ЖЕНА СИ ...

от финансовите затруднения.

Юни

Страшно любознателни и умни момичета. Много креативни и общителни. Само че са крайни в изказванията си и често засягат околните. Но смятат, че така е редно – по добре истината в очите, отколкото зад гърба. **Друга лоша черта е склонността им да притискат хората.** Няма да е зле да се опитат първо да помислят, а след това да говорят.

Юли

Юлските мацки са много потайни. Малцина са тези, които реално допускат до себе си. **Освен това са и много честолюбиви, рядко ще ги видите да потъпчат гордостта си в името на нещо друго, освен любовта.** Не обичат конфликтите, затова и се държат любезно с хората. Често страдат по миналото си. Ако такава жена се влюби във вас, трябва да знаете, че най-голямата ви грешка ще е да я пренебрегнете или пък да й дадете повод за ревност.

Август

Уникална комбинация от щедрост и... егоизъм! **Не си играйте с тези мадами, защото рано или късно ще ви излезе през носа.** Въпреки, че са ведри и с

невероятно чувство за хумор, те не позволяват на никой да им се качи на главата. Ако пък това се случи, рано или късно така ще се сгромоляса оттам, че ще се чуди какво става. Обичат да са център на внимание. **Никога не страдат от липса на мъжко внимание,** но си падат малко неверни.

Септември

Те са кротки, дисциплинирани, обичат да спортуват и гледат на живота откъм практичната му страна. Никога не прощават предателството! **Така че, гледайте да не ги подведете, защото ще ви отмъстят.** И то по най-гадния начин. Септемврийските момичета си падат по дългите връзки. Трудно ще си легнат с мъж само заради секса. Но пък от друга страна са страшно критични към партньора си. **Имат големи изисквания и държат той да ги покрива.**

Октомври

Жените, родени през октомври, обичат да се правят на „мъжки момичета“. Демонстрират силна независимост и решителност. **Истината обаче е, че са страшно емоционално раними.** Рядко плачат пред други хора, но пък редовно го правят, когато са сами. Те са високо интелигентни ▶

и могат да намерят общ език и с най-трудните характери. Обичат да дават съвети и най-добре се вслушвайте в тях. **Защото имат уникалната способност винаги да се оказват прави.**

Ноември

Ноемврийските мацки винаги са един ход напред. Прозорливи, смели, усещат лъжата от километри. **Искат всичко да става по техния начин, може би и затова са по-избухливи.** Както са мили и усмихнати, така могат да ви заляят със зловни обиди. Покорят ли сърцето на някой мъж, завинаги си запазват място в него. Едно трябва да знаете за момичетата,

родени през ноември – **ако не сте готови да чуете истината, никога не ги питайте за мнението им!**

Декември

Нетърпеливи, прибързани, но родени с много късмет. Тези момичета винаги намират начин да излязат от всяка ситуация. С тях е много забавно. Знаят как да ви разсмеят и предразположат. **По принцип са нужни само няколко минути, за да останете очаровани от тях. Най-хубавото е, че изобщо не са егоистични.** Но понякога дразнят с наивните си планове и схващания за живота. ■

Източник: beu.bg

В народните представи пролетта идва с пристигането на **БАБА МАРТА**

Нейният двойствен образ - ту весел, ту сърдит, едновременно утвърждаващ и отрицаващ, представя женското, пораждащо живота начало, и в същото време - пак женското, но стихийно, рушащо начало.

Месец март е единственият женски месец, той е месецът на зачатията на пролетта и земята, която ще роди лятото и плодородието. Негов знак е мартеницата, символ на пробуждането и култа към слънцето

Белият цвят първоначално символизира мъжкото начало, силата, светлата, соларна зона. По-късно под въздействието на християнската митология обозначава девствеността и непорочността - белият цвят е цветът на Христос. Червеното е женското начало, здравето: то е знак на кръвта, на зачеването и раждането. Трябва да си припомним, че първоначално женските сватбени носии са червени. Мартеницата е своеобразен амулет срещу злите сили и окичването с мартеница е един магически ритуален акт: усуканият бял и червен вълнен конец запазват човека чрез механизмите на контактната магия. ■

Представяме ДОРА МАНЧЕВА

Тя е родена през 1947 г. във Враца. От малка обича литературата и музиката. Основателка е на три певчески групи. Пее в Представителен градски хор „Орфей“ при читалище „Развитие“ и в църковен хор при храм „Св. Николай“ в родния град. През 2006 г. е удостоена с първа награда за индивидуално изпълнение на фестивала „Мара Врачанка“, през 2007 г. на същия фестивал получава втора награда. През 2012 г. се завръща в града под Околчица с диплом - първо място за солово изпълнение и бронзов медал на VI Републикански многожанров фестивал на хората с увреждания в Перник. Има изнесени и пет самостоятелни концерта пред ценители на старата градска песен във Враца. През 2006 г. издава в съавторство със своя брат Петър Манчев книгата „Личности и съдби“ - стихове и проза. Член е на поетичен клуб „Арфа“ и КДК – Враца. Новата книга „Врачани от моето детство“ включва автобиографични данни за авторката, снимков материал от личния ѝ архив и 18 разказа и публикации. Редактор на книжката е врачанският поет и писател Йордан Борисов.

За членовете на организацията на СИБ във Враца 12 февруари се превърна в празник. Повод за това бе първата самостоятелна книжка на тяхната обичана певица и сестра по съдба Дора Манчева, донесла много награди и слава на местната организация.

► Премиерата

се състоя в Посетителския център за хора с увреждания, а книжката бе представена от самата авторка. Гост на скромното тържество бе Полина Якимова – гл. библиотекар в ч-ще „Развитие“, Враца. Разбира се, тук бяха

също председателят на организацията Начо Начев и заместникът му – доказаният културно-масовик Жасмина Баръмова. За книгата на Дора Манчева говори Йордан Борисов. „Героите на нейните разкази са кореняци врачани – колоритни личности, живели в средата на 20-ти век в града ни. С тях авторката е била в пряк досег в своето детство. Езикът на нейните литературни герои е този на кореняците врачани, а собствените им имена са придружени от техните забележителни прякори. На добър час, приятелко Дора, с твоите чудесни земни разкази!“

В края на представянето авторката прочете любимия си разказ „Как бях цветопродавачка“. За спомен от този ден всички присъстващи получиха подарък – по един екземпляр от книжката.

Празникът завърши със скромна почерпка, но от сърце.

„Прочетох книжката на един дъх. Разказите на Дора Манчева са своеобразни летописи на родния ѝ град през погледа на едно чувствително дете с необременено светоусещане. Те са словесна фотография на квартала, изпълнени с впечатляващи детайли, плод на нейната наблюдателност. Хубаво е, че Дора е записала тези спомени, защото всичко около нас се променя динамично – остава само написаното слово, за да разказва на идното поколение това, което не могат да видят и преживеят в тяхното време. Книжката на Дора Манчева е пропита с носталгия и болка по онова бедно, но щастливо и безгрижно детство, по онова, което животът ограбва от всички нас и никога не ни го връща. Остават спомените, които идват понякога, за да увеличат болката по загубените хора или хубавите незабравими моменти. Впечатляващ е и снимковият архив на Дора в края на книжката. Фотографиите, както и хората, не са вечни – остаряват, увреждат се, но отпечатани на тези страници, животът им се удължава, а хората в тях остават вечно млади.“

Галина ГАНОВА ►

► Как бях цветопродавачка

*А на улицата шумна, под гирлянди електрични,
ето малката цветарка бърза от локал в локал,
де оркестрите разливат плавни звукове ритмични
и от тях се рони сякаш скрита мъка и печал*

„Цветарка“ - Христо Смирненски

Майка ни Здравка обичаше много цветята. В цялата градина беше насадила цветя, кое от кое по-хубаво! Имаше пролетни и есенни цветя – бели кокичета, розови и сини зюмбюли, червени, жълти и пъстри лалета. Край стобора цъфтяха из цялата градина. Срещу входната врата имаше петровка круша, а близо до нея – червен трендафил. От сутрин до вечер майка се грижеше за своите прекрасни цветя, които плевеше, окопаваше и поливаше.

Бяхме бедно петчленно семейство и хлябът не стигаше на софрата ни. Татко, Тодор Манчев, работеше като бормашинист в завод ДИП „Гаврил Генов“, а майка Здравка бе все болнава и рядко ходеше на работа като санитарка. От петгодишна възраст помагах в домакинството – ходех при баба Аница в нейната бакалница да пазарувам. Тя се намиреше в нейния дом, където днес е построен блок, намиращ се на площад „Васил Левски“. Като се върнех у дома с големия ми брат Петър се грижехме за невръстното ни братче Митко. Заплачеше ли, веднага го преобличахме и хранехме. На батко ми Петър му беше много трудно, защото от дете имаше атрофия на крайниците (детски паралич) и със захапана ръка държеше машата и слагаше дърва в печката.

Един ден се върнах по-рано от училище. Влизайки в двора, погледът ми спря върху разцъфтелите цветя на майка. В този момент реших, че трябва да помогна с нещо на моите родители. Бързо набрах розови и сини зюмбюли. Направих ги на букетчета, които грижливо подредих в тепсия. Отнесох ги при нашата роднина – деветдесетгодишната баба Ценка.

- Бабо Ценке, ще си купиш ли от моите цветя?

Тя ме погледна учудена с мижавите си очи и усетила дъха на цветята ми, каза:

- Не ми требват хубавите ти цветя, продай ги на младите момичета и невестите!

Отидох на жп-гарата и завиках с тъжния си детски глас:

- Цветя! Цветя! Купете си от моите цветя – ароматни розови и сини зюмбюли!

Слезли пътници от влака спираха при мен, купуваха по две-три букетчета и усмихнати отминаваха. След час-два се прибрах с празна тепсия у дома. Дадох спечелените пари на майка, а тя разплакана ме прегърна и целуна.

Така продавах цветя като малката цветарка на поета Смирненски. ■

ОТ КЛЕТКИТЕ С ЧЕРТИЧКА ПО ПОСОКА НА ЧАСОВНИКОВАТА СТРЕЛКА:

1. Градинско цвете с жълто-оранжеви цветове. 2. Италианска филмова артистка - "Чочарка". 3. Наша фирма за парфюмерийно-козметични изделия. 4. Балканска столица. 5. Вид спорт. 6. Учение за морала. 7. Теснопола дреха от радомирско. 8. Сладкарски изделия. 9. Героиня на Луис Карол. 10. Героиня на Буш Ласло от комедията „Депутат“. 11. Героиня от руския епос. 12. Шкаф в стена за дрехи. 13. Сутринни и вечерни изпарения при хубаво време. 14. Наша детска писателка (1920-1913) - „По стръмната пътека“. 15. Един от трите литературни рода. 16. Вид дребна върба. 17. Героиня на Брун Шю от романа „Богат беден“. 18. Голямо съзвездие в северната част на небосвода. ■

Съставила:
Василка КИРОВА

Кольо ЧАЛЪКОВ

Очи, прогледнали за висините.
Криле, решени да ги стигнат.
Сърце от слънце и простори.
Нозете ти са миг почивка -
да си поеме дъх
летежа ти към небесата.
...Не си ли моята мечта за полет?

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БР. 2

ВОДОРАВНО: 1. Мало (Хектор). 4. Анаконда. 10. Арон. 12. Рима. 13. Геран. 15. Комит. 17. Ас. 19. Халат. 21. Ело. 22. Тол. 24. Нитон. 26. Ким. 27. Ади (Ендре). 28. Запад. 30. Ко. 31. Раман /Чандрасекхара/. 34. Нонет. 36. Ирит. 33. Лава. 39. Антилопа. 40. Алил. **ОТВЕСНО:** 1. Манатарка. 2. Лаг. 3. Орех. 4. Анализ. 5. Ар. 6. Кик. 7. Омо. 8. Намек. 9. Автомобил. 11. Оран. 14. Натан (Жак). 16. Илик. 18. Сода. 20. Топола. 23. Лимит. 25. "Нана". 29. Дева. 32. Ари. 33. Нил. 35. Тал /Михаил/. 37. То. ■

И МАРТ ИМА СВОИТЕ ЛИЧНОСТИ

01.03. - 135 г. от
рождението на
Александър
Стамболийски,
български
политик и
държавник,
министър-
председател
(1879 – 1923)

01. 03. -115 г. от
рождението на
Панчо Владигеров,
български
композитор
и диригент
(1899 – 1978)

08. 03. -150 г. от
излизането на бр. 1 на
в. „Будущност“ в
Букурещ, редактиран
от Георги С. Раковски,
1864г.

28.03. - 85 г. от рож-
дението на Вера Му-
тафчиева, български
писател
и историк, член на
Българска академия на на-
уките (1929 – 2009)

25.03. - 80 г. от
рождението на
Христо Фотев,
български поет (1934 –

30. 03. -135 г. от рождението
на Стефан Л. Костов,
български драматург
(1879 – 1939)

